

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

13 Extendaturne privilegium ad casus alios, vel personas in quibus &
similes, vel efficacior ratio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

diffus. 47. n. 1. Et 3. Suarez lib. 8. de legibus, c. 11. n. 3. Bonacina diff. 1. quat. 3. punct. 7. §. 2. n. 9.

PUNCTUM XIII.

Extendaturne privilegium ad casus alios, vel personas, in quibus est similis, vel efficacior ratio.

- 1. Negativè respondetur.
- 2. Proponuntur quedam obiectiones.
- 3. Quid sentiat Sanchez.
- 4. Responditur non esse extensionem faciendam etiam in favorabilibus de casu ad casum, nec de persona ad personam.
- 5. Satisfacti postis obiectionibus.
- 6. Quid dicendum de potestate legitimandi adulterinum, & incestuosum, si utrumque vitium in eadem persona concurrat? Proponitur dubitandi ratio.
- 7. Resolvitur te posse legitimare.
- 8. Quomodo limites Sanchez, Explicatur eius limitatio.

EX supradicta regula in puncto præcedenti opposita liquet videtur conitari, privilegium extendi non posse ad casus alios, vel personas ob similitudinem, vel maiorem rationem, tenet expressè Salas diffus. 20. de legibus, sect. 11. num. 10. Suarez lib. 8. cap. 28. n. 11. Bonacina diff. 1. de legibus, quat. 3. punct. 7. §. 1. num. 13. Et §. 1. num. 11. Et §. 12. & alii plures, quos ipsi referunt. Ratio est manifestata, quia tota efficacia privilegij ex voluntate concedentis significata pendet: ipse autem concedens verbis exprimit suam voluntatem, cum legitur hæc verba casum, vel personam similem non comprehenditur, ad illos privilegium extendi non potest. Item privilegium est quedam lex privata, quam Princeps alicui concedit ob specialem rationem. Ergo etiam eadem, & efficacior ratio sit in alio, non obinde inferretur Principem illi privilegium concessisse, ac proinde neque privilegium habere, sed solum inferretur esse privilegium dignum. Deinde etiam in alio similis ratio sit, ut Princeps privilegium concedat: si prius privilegium concessum non fuisset: at posita iam priori concessione, sæpe non videtur sufficere: efficacior enim ratio requiritur, ut pluribus communicetur idem privilegium, quam si tantum uni concedatur. Denique si ob similitudinem rationis liceret privilegia extendere, nihil esset in privilegiis firmum, & plures contra voluntatem privilegiantis privilegium haberent: concessio enim patri privilegio, esset concedendum filio, imò extraneo, si in eo eadem ratio militat: & concessio alicui speciali religioni omnibus aliis alicuius esset concedendum, & uni militi, omnibus aliis militibus æ qualibus, quæ omnia sunt absurda: non igitur est extendendum ad casus similes.

3. Sed obijci potest primò, quia in lege datur extensio ob similitudinem rationis. Ergo etiam in privilegio. Et confirmo ex eo, quod dicitur, de consensu, vtili, vel iniuriis, ubi ex eo, quod admittitur reses alias non admittendi, arguit Pontifex se moveri ad concedendam innovationem privilegiorum, eiusdem æquivalens similitudinem prouocatus. Ergo datur in privilegij extensio ob similitudinem rationis.

Secundò probatur ex cap. ex parte tua, 27. de decimis, ubi privilegium concessum percipiendi decimas de laboribus terrarum parochiarum, extenditur ad novalia; quia ubi maius conceditur, minus concessum esse videtur, facit regulam juris §. 1. in 6. Cui licet quod est plus, licet vti-que, §. 1. in 11.

Tertio ex cap. per venerabilem, qui filij sunt legitimi, ubi Pontifex probat dispensationem illegitimam concessam ad actus spirituales, extendi ad temporales, quia quod in maiori conceditur, licitum esse videtur & in minori.

Quarò privilegium ad dispensandum in votis, extenditur ad vota iurata, quia est eadem ratio, item extenditur ad illa commutanda: & privilegium testandi extenditur ad faciendum codicillum, vel donandi causa mortis. Et facultas concessa clerico beneficiario accipiendi fructus in absentia causa iudiciali Theologiam, extenditur etiam ius canonicum audit. Ergo iam privilegium extenditur ad casum similem.

3. Propter aliqua ex his argumentis Sanchez lib. 8. diff. 1. num. 33. Et sequenti, est admittat in dispensationibus odiosis, non valere argumentum à paritate rationis, vel à maiori ad minus: ac in favorabilibus admittit valere quidem, & num. 34. dicit valere argumentum à maiori, quando casus, in quo dispensatur, rationem expressam concessionis continet, & n. 36. concedit valere argumentum à maiori ad minus in his quæ à ratione, vel lege inducuntur; secus verò in dispensationibus ab homine concessis, & diff. 3. num. 1. dicit potestatem dispensandi non extendi ad casus, qui non comprehenduntur sub lata forma concessionis, extendi tamen ad consecutiva, etiam separabilia, in quibus est eadem, vel maior ratio. Et Emanucl Ferr. de Castro Sum. Mor. Pars 1.

Sua verbo gratia, n. 14. dicit absolute privilegia extendi ad casus similes.

4. Ceterum retinenda est indennis conclusio posita, non solum in dispensationibus, & in privilegiis odiosis, in quibus est regula iuris in 6. Quia à iure communi exhorbitant, non sunt ad consequentiam trahenda, sed etiam in favorabilibus, quantumvis sint à iure concessa, & in eis exprimat ratio concessionis: nullo modo, inquam, valere argumentum à paritate rationis, neque extensionem faciendam esse de casu ad casum, vel personam similem. Quæ ratio superior assignata æquè de omnibus probat. Non enim extendi potest dispensatio, aut privilegium, quantumvis favorabile, nisi ex voluntate concedentis, quam si verba privilegij non manifestant, nullo modo efficaciam habet. Quòd autem in privilegio exprimat ratio concessionis, non facit concessionem ad plura se extendere; talis enim expressio solum declarat motum concedentis, non extendit concessionem. Probarique potest exemplis, si enim Petro ob eius merita in privilegio expressa concedatur pluralitas beneficiorum, vel privilegium non decimandi, vel non solvendi tributum, vel habendi oratorium, non obinde inferretur tecum dispensatum esse, & omnia illa privilegia concessa, etiam si tua merita æqualia, vel maiora existerent. Item si moniali ob eius infirmitatem in privilegio expressam concedatur e monasterio egressus, non obinde est concessus aliis æquè infirmis: & ita tenet Felinus cap. postulasti, numer. 9. limitat. 1. de rescriptis. Salas diffus. 20. sect. 10. num. 95. Balilius de Leo lib. 8. cap. 21. num. 3. & seq.

Quapropter ad obiectiones factas respondeo. Ad primum concedo legem favorabilem extendi ad casum, in quo est eadem ratio; quia lex pendet à ratione: at privilegium non à ratione, sed à voluntate concedentis.

Secundò dico nunquam legem extendi ad casum non comprehendendum, etiam in illo sit similis ratio; sed ex vno casu per legem deciso, alius à iudicibus decidendus venit, non ex necessitate, sed ex quadam æquitate, & conveniencia. Confirmatio ex cap. eum dilecti, solum probat, quoties adest similis ratio, sufficiens esse, ut Princeps idem decernat, & simile privilegium concedat; quod satis innuit illis verbis, ob eiusdem æquivalens similitudinem prouocatus id est, prouocatus fuit privilegium innovationis concedere, non tamen de se concessum erat.

Ad caput ex parte, concedo privilegium concessum illi Abbati percipiendi decimas extendi ad novalia; quia ubi maius conceditur, concessum est minus, quod est in maiori inclusum; in illa enim priori concessione, attenda verborum proprietate novalia includebantur; siquidem novalia terra erat illius Abbatis. Ergo si illi Abbati concessæ erant decimæ ex laboribus terrarum parochiarum suarum, & novalia conceduntur secundum laram interpretationem, ac proinde non est extensio de vno casu ad alium, ob similem rationem, sed est casus in privilegio comprehensus. Et eodem modo intelligenda est l. neque ea, 22. ff. ad legem Iuliam de adulter. ubi dicitur, qui occidere potest adulteram, multo magis contumelia potest iure eum afficere; quia contumelia in ipsam occisione videtur inclusa. Quapropter habens potestatem in vitam alicuius, & in eius bonis videtur habere, quia & sunt accessoria vitæ, & tacite inclusa; sic bannitum spoiare potes, quia potes interdicere: sic glossa cap. litteris, verbo prado, in fine, de rescriptis. Salas Sanchez supra.

Caput per venerabilem, fateor esse difficile, ut dixit glossa.

Primò responderi potest esse allegationem partis, valere argumentum de maiori ad minus à legitimitate in spiritualibus, ad legitimitatem temporalem; non decisionem Pontificis.

Secundò respondeo in illo casu valere, si penes concedentem legitimationem in spiritualibus, sit potestas legitimandi in temporalibus, non quia privilegium de vno casu ad alium extendatur, si casus sunt separabiles: ac quando ex decentia, & æquitate separari non possunt; sed vnius concessio aliam secum trahit: tunc in concessione vnius aliud virtualiter continetur. Quia ratione diximus privilegium concessum alicui audienti diuina tempore ineredicti, extendi ad eius familiares: in presenti autem legitimitas in temporalibus, annexa legitimitati in spiritualibus, ne legitimitas in spiritualibus indecens esset, & monstruosa, siquidem (ut dicit Pontifex) monstruosum videretur, ut qui legitimus ad spirituales fieret actioes, circa seculares actus illegitimus remaneret.

Ad quartum præmitto privilegium dispensandi in votis extendi ad vota iurata, quia est accessorium, & extendi ad ea commutanda, quia commutatio, quæ ratione deficit ab æquitate, pars dispensationis est. Item privilegium testandi extendi ad codicillum, vel tanquam accessorium testamento, vel tanquam sub nomine testamenti comprehenditur; excepto enim usu, & vulgari significatione, quælibet dispositio causa mortis testamentum vocatur, ut dicitur l. Marcellus, ff. de bonis vacantibus.

DE CASTRO SUM. MOR. PARS I.

denationibus causa mortis, ibi, Nam & mortis causa donare poterit, cui restari concessum est, atque adeo non est excocto ad alium casum extra privilegium, sed ad causam in privilegio comprehensum: sic Mandos, in praxi signatura gratia, verbo licentia, versio, ubi etiam ambiguitas. Molina, tom. 1. de iustit. tract. 2. disp. 147. ad finem. Suarez lib. 8. de legibus, cap. 28. num. 15. Sanchez alios referens lib. 8. disp. 1. num. 3. Bonacina disp. 1. quest. 1. punct. 7. §. 2. n. 11. Salas disp. 20. sect. 10. n. 96. Eadem ratione inferi Sanchez, Salas, & Bonacina supra, licet lacticia comedere habenti privilegium comedendi carnes die ieiunij, quia est accessoria prohibitio: & dispensatione facta in principali, censetur facta in accessorio. Similiter habenti privilegium comedendi ovis, & lacticia esse licita, quia nec lacticia, neque ova prohibentur, quatenus talia sunt, sed quatenus sementiam trahunt originem a carnibus, vt dicitur in cap. denique, & distinct. Quapropter dispensatione facta in aliquo ex illis, in omnibus facta est: quia ratio prohibitionis eadem, & non similis in omnibus originatis a carne inuenitur.

9 Ex his venit decidenda questio, an habens potestatem legitimandi adulterium & incestuosum, possit legitimize, si utrumque vitium in eadem persona concurrat?

Ratio dubitandi est, quia esset extendere potestatem ad casum in privilegio non comprehensum, laborans enim in vtroque vitio non comprehenditur sub illo, qui aliquo tantum laborat, quia dicitur mixtum a simplici. Item magis odiosus, & execrands est natus ex adulterio, & incestu simul, quam natus ex aaltero tantum, vel ex incestu tantum, l. adulterium cum incestu, in prin. vbi Batt. ff. ad legem Iuliam, de adulter. Ergo ex facultate legitimandi adulterium, & incestuosum, non venit utroque vitio laborans: & confirmo ex cap. parre, de privilegiis, vbi non censetur concessum maior ex concessione minoris: ac legitimize utroque vitio laborantem, maior est, quam legitimize laborantem vnicuique vitio, Ergo in concessione legitimandi laborantem vnicuique vitio, non est concessa facultas legitimandi laborantem vtroque.

7 Ceterum dicendam est tanquam probabilius, te posse legitimize laborantem vtroque vitio, si habes potestatem legitimandi adulterium, & incestuosum (eosdem sumptos. Ratio precipua est, quia illa vitia, siue in duobus subiectis, siue in vno existant, eadem sunt: sed cum in duobus subiectis existunt, potes illa tollere. Ergo etiam cum in vno existunt. Et constituitur ex l. si ita, in princip. ff. de liberis, & posthumis, vbi sub simplici mixtum comprehenditur, precipue in materia facultabilis, qualis est potestas legitimandi non expressis personis concessa: & ita tenet Mandos, regul. 10. Cancellaria, quest. 3. num. 10. Emanuel bas in vtraque editione, verbo dispensatio, num. 7. Henriquez lib. 1. de irregularitate, cap. 14. num. 10. Syluest. verbo dispensatio, num. 10. Thomas Sanchez plures referens lib. 8. disp. 2. num. 28. Neque obstat ratio dubitandi, quia laborans vtroque vitio simul, esto non aequivalat laboranti vno tantum: ac aequivalat pluribus, qui singulis laborant.

8 Limitat tamen Thomas Sanchez cum multis aliis, vt non intelligatur si de prauidicio testij tractetur. Sed ego hanc limitationem intelligendam puto, quando potestas data esset pro personis expressis: tunc enim quia est dispensatio quasi inchoata, limitari debet iuxta dicta: ac quando hac potestas conceditur personis non expressis, late interpretari debet, esto exercitium potestatis strictè interpretandum sit, si in prauidicium strictius vertat.

PUNCTVM XIV.

De privilegiij amissione. An, inquam, amitti possit privilegium ex solo lapsu temporis.

- 1 Multis modis amittitur privilegium.
- 2 Privilegium pro limitato tempore concessum illo transacto finitur.
- 3 Idem est, quando desicit conditio privilegio inhærens.
- 4 Quando privilegium conceditur ad aliquod agendum, non finitur actu inualido.
- 5 Neque etiam vnicuique actu, si verba sint indifferencia. Probat Sanchez, Suarez, Salas.
- 6 Communis sententia docet vnicuique actu finiri.
- 7 Quid sentiebatur sic.
- 8 Explicantur plures casus a fficiles, in quibus vnicuique actu videtur privilegium finiri.

1 **C**ertum est multis modis privilegium amitti. Primò cessatione causæ finalis. Secundo morte privilegiati, vel concedentis privilegium. Tertio renuntiatione expressa. Quarto renuntiatione tacita, scilicet non vlti, vel vlti contrario, vel abusu. Quinò per renocationem concedentis, de quibus in seqq. In præsentibus dubitamus, an ex solo lapsu temporis amittatur.

2 Certum est privilegia pro limitato tempore concessa, finito eo tempore finiri: quia cum tota virtus, & efficacia privilegij pendat ex voluntate concedentis, & hæc non extendatur ultra tale tempus in privilegio signatum, efficiunt sane neque privilegium extendi posse, summa que ex l. 1. C. de precibus Imperatori offerend. C. cap. de causis, de officio delegati. Idem est de privilegio concessio dependente ab aliqua conditione, illa enim sublata privilegium evanescit, ratione supradicta, quia concedens privilegium annectit illud conditioni apposita. Qua ratione privilegium clerico, & monacho concessum peribit, si mutat statum, quia sub conditione clericatus, vel monachatus conceditur.

3 Aduertendum tamen est cum Suarez lib. 8. cap. 9. num. 5, conditionem appositam posse se tenere, vel ex parte concessio-nis, vel ex parte privilegiij, vel ex parte vius, & exercitij privilegij: si ex parte concessio-nis se tenet conditio, privilegium ab illa in consecutari non pendet, sed solum in fieri, quia solum ad dandum privilegium fuit conditio requisita, non ad illud conferendum. Exemplo res illustretur. Concedit Pontifex monasterio privilegium non solvendi decimas, si Episcopus consentiat, consentiente Episcopo semel, privilegium manet firmum, quamvis postea muet voluntatem & dissentiat, quia eius consensus requisitus fuit ad effectum privilegij, non ad illius conferendum. At si ex parte privilegiij conditio insit, quia videlicet concedens significat concedere privilegium, quamdiu illa conditio existit. Verbi gratia, quamdiu fueris monachus, sis à tributo exemptus, quamdiu Episcopus consentit, non solus decimas, tunc percutit conditiones privilegium perit. Vt si conditio ex illis est, quæ semel sublata faciliè possunt redire, vt in casu de consensu Episcopi: tunc existimò privilegium non omnino perire, sed suspendi, quoad eius vltim. Quod à fortiori consistit quando conditio vlti privilegij esset apposita: vt si diceret Pontifex, Concedo tibi ne solvas decimas, possis ministrare sacramenta, conconari, consentiente Episcopo, æquualet enim huic, ne solvas decimas, conconariis; ministrare sacramenta; quamdiu, vel quoties Episcopus consentit. Quocirca his conditionibus, quæ varietatem communiter recipiunt, non censetur privilegium, quoad suum esse annecti, sed quoad vltim, ac proinde sedunt conditiones, privilegium vti privilegium posse.

4 Hinc venit decidenda questio illa, an privilegium absolute concessum, ad aliquid agendum, vel omittendum vnicuique actu finitur?

Et quidem quando verba privilegij clara sunt pro vnicuique actu, nemini est dubium illis inhærendum esse, neque vltra esse extendendum: debet tamen actus esse validus, nam irritus reputatur, ac si non esset appositus, ex regul. vulg. Quod nullum est, nullum fortiri potest effectum: & tradunt Doctores statim referendi, & Emanuel Sas verbo interpretatio, num. 12, in vtraque editione. Excipe, nisi ex voluntate, & scientia nullitas factus fuerit à privilegiario, quia tunc ne commo-um ex sua iniquitate reportet, eo actu privilegium finitur: sic multis relacis docet Tiraquell. in l. bonis, §. hoc sermone, limit. 2. à n. 1. C. seqq. precipue num. 29. Ancharan. cap. 2. quest. penult. de filiis presbyter. in 6. & ibi Dominic. num. penult. Francus n. 13. Quare difficultas est, quando verba sunt ambigua, & indifferencia, ita vt possint ad vnum actum limitari, vel ad plures extendi, quæ regula sit servanda?

5 Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 31. num. 8. Salas de legibus, disp. 20. sect. 19. n. 127. Suarez lib. 8. de legibus, cap. 29. n. 8. Bonacina disp. 1. quest. 3. punct. 8. §. 2. num. 2. affirmant vnicuique actu non finiri tale privilegium nec dispensationem, excipit tamen Sanchez, nisi cesset omnino causa, ob quam concessum. Mouentur, quia quando dispensatio, & privilegium pro vnicuique actu tantum conceditur, clarè significatur, Addi debet, pro hac vice duntaxat, semel in vita, vel in morte, & similia, quæ clarè denotant restrictionem. Ergo quando hæc significatio non est clara, sed dubia, non debet ad vnicuique actum limitari. Ex quo inferi Sanchez num. 10. cum Ioann. Andr. cap. 1. de filiis presbyter. in 6. C. cap. non potest, n. 5. de presbendis, in 6. Angel. verbo beneficium, num. 24. & ibi Armilla n. 29. Syluest. verbo beneficium, 4. quest. 11. num. 14. Tabiena eod. 2. quest. 17. num. 19. illegitimum dispensatum absolute ad beneficium posse illo dimisso aliud accipere: quia illa dispensatio tendit ad reddendam personam habilem ad vnum beneficium, qua habilitate supposita beneficium retinere potest. Secundo inferi, si cum habente vorum castitatis dispensetur ad matrimonium, dispensationem intelligi non de solo vnicuique matrimonio, sed de aliis prioribus dissoluto. Tertio inferi, si cum religioso, vel sacris ordinato dispensetur ad matrimonium, non solum prima vice, sed secunda, posse matrimonio iungi persequentem causa dispensationis: secus verò si ea causa non persequatur: vt de si ob successorem in regno fuisset dispensatum, & habet sobolem, vel in ea viare esset matrimonium dissolutum, vt generare non possit, nequit ad aliud transire. Quarto inferi, si cum habente vorum castitatis dispensetur, ad hoc tantum, vt possit cum Matia contrahere, eo quod ipsa famæ iacturam patiarat